

Αθήνα, 19/11/2025

Αρ. Πρωτ. 685/Σ

ΠΡΟΣ: Μέλη της εξεταστικής επιτροπής «για τη διερεύνηση όλων των ζητημάτων που έχουν ανακύψει σχετικά με τη λειτουργία του Οργανισμού Πληρωμών & Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού & Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ)

ΘΕΜΑ: Πρόταση ΕΕΕΛΛΑΚ για Διαφάνεια και Ακεραιότητα στις Αγροτικές Ενισχύσεις

Ο Οργανισμός Ανοιχτών Τεχνολογιών (ΕΕΕΛΛΑΚ) με την υποστήριξη της Διεθνούς Διαφάνειας Ελλάς και άλλων φορέων προτείνει ένα **νέο μοντέλο διαχείρισης αγροτικών ενισχύσεων**, βασισμένο σε ανοιχτά δεδομένα, ανοιχτές τεχνολογίες και θεσμική λογοδοσία, ώστε τα χρήματα να φτάνουν στους πραγματικούς δικαιούχους και να προστατεύεται το δημόσιο συμφέρον. Η υπόθεση ΟΠΕΚΕΠΕ ανέδειξε με τον πιο οδυνηρό τρόπο ότι ένα μη δημόσια προσβάσιμο, αδιαφανές και τεχνολογικά μονοπωλιακό σύστημα διαχείρισης επιδοτήσεων καθίσταται **δομικά ευάλωτο** σε απάτες, πελατειακές πρακτικές και κακοδιαχείριση.

Παρακάτω καταθέτουμε συγκεκριμένες προτάσεις προς την Κυβέρνηση και τα κόμματα:

1. Δημιουργία Ενιαίου Δημόσιου Ανοιχτού Μητρώου Αγροτικής Δραστηριότητας

Πυλώνας του νέου συστήματος πρέπει να είναι ένα ενιαίο, δημόσιο, ανοιχτό μητρώο, στο οποίο θα καταγράφονται σε διαλειτουργική μορφή:

- Όλα τα **αγροτεμάχια** (γεωχωρικά, με πολύγωνα, όχι μόνο ως κωδικοί)
- Το **είδος καλλιέργειας** και η έκταση ανά αγροτεμάχιο
- Τα **εκτρεφόμενα ζώα** ανά κτηνοτροφική εκμετάλλευση
- Κάθε είδους **επιδοτούμενη δραστηριότητα** (οικολογικά σχήματα, επενδύσεις, σχέδια βελτίωσης κ.λπ.)

Το μητρώο αυτό πρέπει:

- Να είναι **δημόσια προσβάσιμο** (open data) με κατάλληλη ανωνυμοποίηση όπου χρειάζεται, αλλά με πλήρη εικόνα σε επίπεδο περιοχής.

- Να διατίθεται σε **ανοιχτά πρότυπα** (π.χ. GeoJSON, CSV, OGC πρότυπα για γεωχωρικά δεδομένα).
- Να προσφέρει **ανοιχτό API**, ώστε να μπορούν να αναπτύσσονται ανεξάρτητα εργαλεία ελέγχου από πανεπιστήμια, δημοσιογράφους, συνεταιρισμούς, φορείς διαφάνειας.

2. Υποχρεωτική Δημοσίευση Κάθε Απόφασης Επιδότησης στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ με Γεωχωρικά Δεδομένα

Προτείνουμε να θεσπιστεί ότι:

- **Κάθε απόφαση χορήγησης ενίσχυσης** (άμεσες ενισχύσεις, οικολογικά σχήματα, επενδυτικά μέτρα, κ.λπ.):
 - θα δημοσιεύεται **υποχρεωτικά στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ**,
 - σε **μη σκαναρισμένη, αναζητήσιμη μορφή**,
 - με **συνοδευτικά γεωχωρικά δεδομένα** (π.χ. link σε χάρτη/πολύγωνα του αγροτεμαχίου, δείκτες έκτασης, είδος καλλιέργειας).

Έτσι:

- Κάθε πολίτης, δημοσιογράφος, ερευνητής ή ευρωπαϊκό όργανο θα μπορεί να ελέγχει:
 - πού δόθηκαν ενισχύσεις,
 - για ποια έκταση/ζώα,
 - με ποια αιτιολόγηση.
- Δημιουργείται **ισχυρό αντικίνητρο** για εικονικές δηλώσεις εκτάσεων ή «φαντάσματα» ζώων.

3. Ανοιχτή Αρχιτεκτονική Πληροφοριακών Συστημάτων

Η υπόθεση ανέδειξε και κάτι ακόμη: **τον κίνδυνο ενός τεχνικού μονοπωλίου** (ένας ανάδοχος να ελέγχει κρίσιμα δεδομένα για χρόνια, με κλειστά συστήματα και αδιαφάνεια).

Ο Οργανισμός Ανοιχτών Τεχνολογιών - ΕΕΛΛΑΚ προτείνει:

- Όλα τα νέα ή ανασχεδιαζόμενα πληροφοριακά συστήματα (ΟΣΔΕ, «ευφυής γεωργία», κ.λπ.):
 - να υλοποιούνται με **ανοιχτό λογισμικό**,
 - με **δημοσιευμένο πηγαίο κώδικα** (π.χ. σε δημόσιο αποθετήριο code.gov.gr),
 - με **ανοιχτά πρότυπα δεδομένων**, ώστε να μπορούν να συντηρηθούν/ελεγχθούν από πολλούς φορείς και όχι από έναν «μοναδικό προμηθευτή».
- Να θεσπιστεί υποχρέωση για:
 - **ανεξάρτητο τεχνικό έλεγχο** κώδικα (code audits) από πανεπιστήμια/ερευνητικά κέντρα,

- ο **τακτικές εκθέσεις διαφάνειας** για το πώς τροποποιούνται δεδομένα και δικαιώματα πρόσβασης.

Έτσι, το κράτος θα είναι και πάλι αυτό που ορίζει τη σχέση με τους αναδόχους, και οι θεσμοί θα έχουν πραγματικό έλεγχο στα συστήματα.

4. Ανοιχτά Δεδομένα Αγρομετεωρολογικών Σταθμών & Ένταξη σε Ευρωπαϊκά Συστήματα

Για το έργο της «ευφυούς γεωργίας» και το δίκτυο χιλιάδων αγρομετεωρολογικών σταθμών:

- Όλα τα δεδομένα πρέπει:
 - ο να διατίθενται **ανοιχτά και δωρεάν**, σε πρότυπα κατάλληλα για έρευνα και χάραξη πολιτικής,
 - ο να μπορούν να ενταχθούν σε ευρωπαϊκά συστήματα όπως το **COPERNICUS**.
- Η χρηματοδότηση από εθνικούς και ευρωπαϊκούς πόρους σημαίνει ότι τα δεδομένα αποτελούν κοινωνικό αγαθό
- Η χρήση των δεδομένων από ερευνητικά κέντρα, πανεπιστήμια, συνεταιρισμούς, αγρότες και φορείς πολιτικής προστασίας, θα ενισχύσει:
 - ο την κλιματική προσαρμογή,
 - ο τη σωστή διαχείριση νερού,
 - ο τις δίκαιες αποζημιώσεις σε φυσικές καταστροφές.

5. Σύνδεση ενισχύσεων με πραγματική παραγωγή – και ανοιχτά δεδομένα

Για να μειωθούν τα περιθώρια ψευδών δηλώσεων:

- Προτείνουμε τη σταδιακή **σύνδεση των ενισχύσεων με πραγματικά στοιχεία παραγωγής**:
 - ο π.χ. παραδόσεις γάλακτος, σφαγεία, παραδόσεις προϊόντων, τιμολόγια.
- Επίσης, προτείνουμε αυτά τα δεδομένα:
 - ο να συγκεντρώνονται σε **κεντρικό πληροφοριακό σύστημα**,
 - ο να διατίθενται σε **ανωνυμοποιημένη αλλά ανοιχτή μορφή** για έρευνα και έλεγχο (μέσος όρος απόδοσης ανά ζώο/στρέμμα ανά περιοχή, ώστε να εντοπίζονται ακραίες και ύποπτες αποκλίσεις).

Η χρήση εργαλείων **ανοιχτής τεχνητής νοημοσύνης** πάνω σε αυτά τα δεδομένα μπορεί να βοηθήσει να εντοπίζονται μοτίβα απάτης – υπό την προϋπόθεση ότι τα μοντέλα, τα κριτήρια και τα δεδομένα τους είναι **διαφανή και ελέγξιμα**.

6. Θεσμική Εποπτεία με Συμμετοχή Κοινωνίας Πολιτών & Ακαδημαϊκής Κοινότητας

Η δημόσια διάθεση των δεδομένων από μόνη της δεν αρκεί, αν δεν υπάρχει **θεσμικός έλεγχος**.

Προτείνουμε:

- Δημιουργία **Συμβουλίου Δεοντολογίας & Διαφάνειας Αγροτικών Ενισχύσεων**, με εκπροσώπους από:
 - ΥΠΑΑΤ, Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης,
 - Ελεγκτικά σώματα,
 - Ερευνητικά κέντρα & πανεπιστήμια,
 - οργανώσεις διαφάνειας,
 - την ΕΕΛΛΑΚ,
 - αγροτικούς συνεταιρισμούς.
- Αρμοδιότητες:
 - παρακολούθηση λειτουργίας των πληροφοριακών συστημάτων,
 - εισηγήσεις για βελτιώσεις,
 - δημόσιες ετήσιες εκθέσεις,
 - γνωμοδότηση σε μεγάλα έργα πληροφορικής του αγροτικού τομέα.

7. Ρόλος του Οργανισμού Ανοιχτών Τεχνολογιών - ΕΕΛΛΑΚ

Ο Οργανισμός Ανοιχτών Τεχνολογιών - ΕΕΛΛΑΚ και τα πανεπιστήμια/ερευνητικά κέντρα που συμμετέχουν σε αυτόν μπορούν να συμβάλουν:

- i) Στον **σχεδιασμό ανοιχτών προτύπων δεδομένων** για αγροτεμάχια, καλλιέργειες, ζώα, ενισχύσεις.
- ii) Στην **ανάπτυξη και συντήρηση ανοικτού λογισμικού** για:
 - χαρτογράφηση εκτάσεων,
 - ανάλυση δεδομένων,
 - ανίχνευση ανωμαλιών (fraud detection) με διαφανή εργαλεία.
- iii) Στην **εκπαίδευση στελεχών του δημοσίου** και αγροτικών φορέων στη χρήση αυτών των εργαλείων.
- iv) Στην **υποστήριξη ανοιχτών πιλοτικών έργων** με διαλειτουργικότητα (π.χ. σύνδεση δεδομένων ΟΠΕΚΕΠΕ, Κτηματολογίου, ΕΛΓΟ, ΕΛΓΑ, ΕΛΣΤΑΤ, με σεβασμό στην προστασία προσωπικών δεδομένων).

8. Συμπέρασμα

Η υπόθεση του ΟΠΕΚΕΠΕ θα πρέπει να λειτουργήσει ως σημείο αναφοράς για τον εκσυγχρονισμό των διαδικασιών. Ή θα συνεχίσουμε με **κλειστά συστήματα, τεχνολογικά μονοπώλια και αδιαφάνεια**, ή θα κάνουμε το άλμα προς ένα **ανοιχτό, διαφανές και δίκαιο σύστημα αγροτικών ενισχύσεων**, που:

- θα στηρίζεται σε **ανοιχτά μητρώα**,
- θα δημοσιεύει **κάθε απόφαση στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ** με γεωχωρικά δεδομένα,
- θα αξιοποιεί **ανοιχτό λογισμικό και ανοιχτά δεδομένα**,
- και θα ενισχύει τον πρωτογενή τομέα, **την τοπική οικονομία και το δημόσιο συμφέρον**.

Ο Οργανισμός Ανοιχτών Τεχνολογιών - ΕΕΛΛΑΚ καλεί την Κυβέρνηση και όλα τα κόμματα να υιοθετήσουν αυτές τις κατευθύνσεις, ως βάση για μια σύγχρονη, διαφανή **και ψηφιακά ώριμη αγροτική πολιτική**.

Με εκτίμηση,

Ο Πρόεδρος ΔΣ
Καθηγ. Ιωάννης Σταμέλος